

2010 års ekonomiska vårproposition

Till finansutskottet

Finansutskottet gav den 4 maj 2010 miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över 2010 års ekonomiska vårproposition (prop. 2009/10:100) om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (punkt 1) och den motion som har väckts med anledning av propositionen. Miljö- och jordbruksutskottet behandlar de delar av ärendet som avser utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 3).

Övergripande mål för den ekonomiska politiken

Den ekonomiska politikens huvuduppgift är att skapa så hög varaktig välfärd som möjligt genom hög uthållig tillväxt, hög sysselsättning, välfärd som kommer alla till del och makroekonomisk stabilitet.

Politik för tillväxt och sysselsättning

För att förbättra förutsättningarna för tillväxt inriktar regeringen politiken på åtgärder som bidrar till att öka sysselsättningen, investeringarna och produktiviteten. Den ekonomiska tillväxten måste dessutom vara förenlig med en god miljö och hälsa, dvs. den ska vara uthållig.

Utmaningar

Av den ekonomiska politikens inriktning framöver framgår bl.a. att Sverige står inför en rad långsiktiga utmaningar. En i grunden positiv demografisk utveckling med en ökad medellivslängd leder samtidigt till en ökad försörjningsbörda för den arbetande delen av befolkningen. Globaliseringen ställer krav på Sveriges konkurrenskraft. Dessa två utmaningar understryker vikten av att fortsätta stärka Sveriges förutsättningar för fler i arbete, ökad konkurrenskraft, god tillväxt och överskott i de offentliga finanserna. Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar, som kräver ett globalt svar. Regeringen ska driva en framsynt och kostnadseffektiv klimatpolitik som syftar till att minska utsläppen både nationellt och internationellt.

Motionen

I motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 1 framhålls att den ekonomiska politiken ska bidra till ekonomisk, social och ekologiskt hållbar utveckling. Bland annat framgår att ekonomin måste utvecklas så att vi lever på avkastningen av naturresurserna utan att förbruka dem.

Motionärerna lyfter fram behovet av grön omställning (yrkande 5). Klimatproblemen är allvarliga och åtgärder måste vidtas för att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser. Inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde finns följande förslag:

– Nystart för Klimatinvesteringsprogrammet

Ett framgångsrikt klimatarbete kräver att alla nivåer i det svenska samhället involveras. Det behövs därför en nystart för Klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) som ger kommuner, företag och andra aktörer ekonomiska möjligheter att satsa på klimatvänlig teknik. I motionen föreslås att 600 miljoner kronor avsätts till Klimp under perioden 2011–2012.

– Ansvar för en global klimatomställning

Finansiering av klimatåtgärder i utvecklingsländer ska inte gå ut över fattigdomsbekämpning. För att stärka finansieringen av klimatåtgärder inom utvecklingssamarbetet avsätts 250 miljoner kronor 2012.

– Omställning av den svenska fordonsparken

Bilparken i såväl Sverige som andra länder måste bli mer miljövänlig. Motionärerna föreslår att fordonsindustrin ska stimuleras till att påskynda omställningen till produktion av mer miljösmarta fordon. Ett tillfälligt stöd till förnyelse av tunga fordon på 25 miljoner kronor förordas. Vidare föreslås ett stöd till efterkonvertering av bilar på 25 miljoner kronor per år, så att fler kan köra miljövänligt.

– Biologisk mångfald

Det är angeläget att arbetet för att hejda förlusten av biologisk mångfald intensifieras, och motionärerna föreslår att anslaget till biologisk mångfald ökas med 500 miljoner kronor 2011 och 500 miljoner kronor 2012.

– Insatser för ett hållbart jordbruk och bättre mat

Det är viktigt att förbättra matkvaliteten och att göra livsmedelsproduktionen mer uthållig. I den ekologiska produktionen begränsas läckaget av gifter och näringsämnen som bidrar till övergödningen. Stödet till ekologiskt jordbruk bör därför återinföras på en nivå om 10 miljoner kronor årligen 2011–2012.

– Förbättrat djurskydd

Det är viktigt att Sverige har en god djuromsorg som uppfyller mycket högt ställda krav. För att utveckla det djuretiska arbetet föreslås att en djuretisk ombudsman inrättas, och därför anslås 20 miljoner kronor från 2012 för detta ändamål.

I samma motion yrkande 7 behandlas inriktningen för skattepolitiken. När det gäller miljö- och klimatskatter föreslås bl.a. att koldioxidskatten höjs för att minska utsläppen av växthusgaser. Man föreslår också att miljöskatt på avfallsförbränning återinförs.

Utskottets ställningstagande

Utgångspunkter

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att utgångspunkten för regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken är att vårda återhämtningen, stärka jobbpolitiken och värna de offentliga finanserna. Den ekonomiska politiken måste vara förenlig med god miljö och hälsa, dvs. den ska vara uthållig. Utskottet instämmer i regeringens analyser och konstaterar att insatser inom miljöområdet är av mycket stor vikt för ett framgångsrikt utvecklingsarbete. I det följande behandlas vissa frågor som faller inom utskottets beredningsområde, dvs. utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Regeringen understryker i riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken att klimatfrågan är den största miljöutmaning som världen står inför under överskådlig tid. Utmärkande är dess globala omfattning. Sverige ska visa ledarskap för att möta utmaningen både internationellt och genom de åtgärder vi vidtar i Sverige. De internationella klimatförhandlingarna fortsätter, och regeringen intar även fortsättningsvis en pådrivande roll för att uppnå en global och heltäckande klimatregim som innebär höjda ambitioner jämfört med i dag och konkreta åtaganden för alla stora utsläppsländer samt åtgärder för att skydda de fattigaste länderna från klimatförändringarnas negativa effekter.

För att klara den utmaning som en höjd ambition i klimatpolitiken ställer, krävs en politik inriktad på ökad användning av ekonomiska styrmedel och omställning till mer klimativänlig produktion och konsumtion, där utgångspunkten är att den som förorenar också ska betala. I en kostnadseffektiv miljöstyning bör skatterna utformas på ett sätt som ger en hög välfärd samtidigt som miljön förbättras.

Utskottet understryker att miljöpolitiska avvägningar måste vara en central del i de beslut som påverkar utformningen av den framtida tillväxten och samhällsutvecklingen. Detta framgår av såväl 2010 års ekonomiska vårproposition som proposition 2009/10:155 Svenska miljömål om mål och åtgärder som syftar till ett effektivare miljöarbete, som för närvarande bereds av utskottet. Enligt utskottets mening är det glädjande att regeringen bedriver en sammanhållen politik för att hantera miljömålen, klimatutmaningen och den ekonomiska tillväxt- och näringspolitiken i syfte att skapa långsiktig välfärd, förbättrat miljötillstånd, nya jobb och innovationer.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen har drivit en ansvarsfull ekonomisk politik med ordning och reda i statens finanser. Detta i kombination med en tydlig arbetslinje ger utrymme för satsningar inom miljöområdet. Under denna mandatperiod har knappt 20 miljarder kronor använts till utgifter inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, vilket kan jämföras med den förra mandatperioden då utgifterna uppgick till ca 15 miljarder kronor. Vidare har flera miljöstyrande skatter

höjts, eller nedsättningar minskats, vilket balanserats av sänkningar av skatt på arbete. Några skatter utan miljöstyrande verkan har också tagits bort, vilket dessutom bidragit till att minska administrationen och öka konkurrenskraften.

Med hänsyn till det anförda föreslår miljö- och jordbruksutskottet att finansutskottet avstyrker motion Fi15 (s, v, mp) yrkande 1 i denna del.

Åtgärder för en sammanhållen klimat- och energipolitik

Såväl miljö- och jordbruksutskottet som regeringen har i olika sammanhang poängterat att klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. I tal och handling visar Sverige ledarskap för att möta dessa utmaningar både internationellt och nationellt genom de åtgärder som genomförs i Sverige. Utskottet behandlade i juni 2009, efter förslag från regeringen, en långsiktig klimat- och energipolitik för miljö, konkurrenskraft och trygghet (prop. 2008/09:162, bet. 2008/09: MJU28, rskr. 2008/09: 300). Den fastställda klimat- och energipolitiken innebär en snabb väg ut ur fossilsamhället och kraftfulla minskningar av utsläppen av växthusgaser. Satsningen på förnybar energi och effektivare energianvändning stärker den svenska försörjningstryggheten och konkurrenskraften. Detta bidrar samtidigt till en hållbar utveckling och ger svensk forskning och företagande en ledande roll i den globala omställningen till ett samhälle som är oberoende av fossil energi.

När det gäller motionsförslaget om att återinföra klimatinvesteringsprogrammet Klimp vill utskottet påminna om att det avslutades som planerat 2008. I sammanhanget framhöll regeringen att det är viktigt att kommunerna frigör medel inom egna ramar för att integrera klimataspekten i de kommunala verksamheterna. Sådana investeringar är ofta ekonomiskt lönsamma. Utskottet konstaterar att Konjunkturinstitutet har analyserat hur Klimpmedel har fördelats och funnit betydande brister. Fördelningen av bidragen skulle ha kunnat ske på ett mer kostnadseffektivt sätt, administrationskostnaderna var höga och det fanns styrningsproblem.

Anslag för 2009 och 2010 används i stället till satsningen Hållbara städer. Miljö- och jordbruksutskottet följer satsningen löpande, framför allt genom en uppföljning som bedrivs i samarbete med civilutskottet. Uppföljningen är inriktad på att studera hur arbetet har organiserats och lagts upp, vilka insatser som görs av delegationen samt vilka andra insatser som görs för hållbar stadsutveckling. Utskottets uppföljning beräknas vara klar hösten 2010.

Tillsammans med civilutskottet och trafikutskottet har miljö- och jordbruksutskottet dessutom uppdragit åt utvärderings- och forskningsfunktionen vid riksdagens utredningstjänst att genomföra en forskningsöversikt över och framtidsanalys av hur hållbara och "klimatsmarta" städer kan se ut i framtiden ur flera perspektiv. Avrapportering av projektet sker löpande, och en slutrapport förväntas i slutet av december 2010.

Enligt utskottets mening är regeringens satsning på hållbara städer ytterst angelägen, och utskottet finner inga skäl till att denna satsning nu omprövas. Utskottet följer genom sin uppföljnings- och utvärderingsgrupp löpande arbetet i de ovannämnda projekten. Syftet med de båda uppföljnings- och forskningsprojekten är sammantaget att riksdagen ska få ett brett underlag att ta ställning till, vilket i sin tur är väsentligt för utskottets dialog med regeringen i det fortsatta arbetet. Utskottet är således inte berett att föreslå regeringen några ytterligare initiativ på detta område innan de pågående uppföljnings- och forskningsinsatserna har avrapporterats. Miljö- och jordbruksutskottet föreslår därför att finansutskottet avstyrker motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 5 i denna del.

Klimatåtgärder i utvecklingsländer

Som framgår av budgetpropositionen för 2010 har Sverige och andra industrialiserade länder ett ansvar för att bidra till utsläppsminskningar och anpassningsåtgärder i utvecklingsländer. Det är därför angeläget att få till stånd en internationell klimatöverenskommelse. Klimatförändringarna har en direkt koppling till utvecklingen i utvecklingsländerna, särskilt till de minst utvecklade länderna och de mest sårbara befolkningsgrupperna. Klimatförändringarna visar redan på ett stort behov av anpassning. De rika länderna har ett särskilt ansvar för att finansiera anpassningsåtgärder.

Utskottet anser därför att det är positivt att regeringen har tagit initiativ till en kommission för klimatförändring och utveckling som samlar kunskap och erfarenhet från världen, och dess slutsatser bidrar till att utveckla anpassningsarbetet. Under 2009–2011 avsätts drygt 4 miljarder kronor för klimat och utveckling i biståndet.

Insatser för att stödja anpassning till klimatförändringarna kan innebära åtgärder som syftar till att minska människors sårbarhet, exempelvis investeringar i hälsa, sanitet, mark, jordbruk och tillgång till vatten, liksom projekt som är direkt relaterade till klimatet, exempelvis väderprognoser och byggande av vallar. Vidare framgår av budgetpropositionen att anslaget för klimatanpassning som infördes 2009 ökas med 17 miljoner kronor 2010. För 2011 och 2012 beräknas att anslaget ökar med 17 respektive 92 miljoner kronor i förhållande till beräkningen i vårpropositionen (prop. 2009/10:1 finansplan m.m. s. 240 om utg.omr. 20).

Miljö- och jordbruksutskottet vill särskilt nämna att miljö och klimat är en av Sveriges tre tematiska prioriteringar inom utvecklingssamarbetet. Vidare kan redovisas att OECD:s biståndskommitté (Dac), har påpekat att den svenska biståndspolitik utgör ett internationellt föredöme. Också organisationen Center for Global Development, som arbetar med frågor om fattigdomsminskning och med att främja fattiga människors villkor i globaliseringen, lyfter fram Sverige som ett rättesnöre. Bland världens 22 rikaste länder rankade organisationen 2009 Sverige som det land som bäst verkar för gynnsammare villkor i utvecklingsländerna. Detta förhållande har bl.a. uppmärksammats av utrikesutskottet i betänkande 2009/10:UU2.

Utrikesutskottet har vidare bl.a. behandlat internationella frågor om hållbar utveckling och miljö i betänkande 2008/09:UU16 och konstaterat att klimatförändringarna utgör ett allvarligt och långsiktigt hot. De undergräver ansträngningarna att nå en hållbar utveckling och minskad fattigdom och befaras bli ett stort hot mot uppnåendet av FN:s millennieutvecklingsmål.

Miljö- och jordbruksutskottet delar utrikesutskottets syn på det hot som klimatförändringarna utgör för i synnerhet fattiga människor i utvecklingsländerna. Det är därför av särskild betydelse att Sverige bidrar till att åtgärder vidtas som syftar till att både motverka klimatförändringarna och genomföra nödvändiga anpassningar till det förändrade klimatet. Sådana åtgärder är, enligt utskottets mening, en viktig del i fattigdomsbekämpningen. Miljö- och jordbruksutskottet anser mot bakgrund av det anförda att motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 5 i denna del kan lämnas utan vidare åtgärd.

Omställning av den svenska fordonsparken

Miljö- och jordbruksutskottet konstaterar att det bedrivs ett intensivt arbete med att ta fram olika åtgärder som kan sättas in för att vi ska kunna åstadkomma ett hållbart transportsystem som bidrar till att miljömålen kan nås.

Transportsektorn svarar för en tredjedel av utsläppen av koldioxid. Enligt utskottets mening är det en avgörande framtidsfråga att ställa om den svenska bilparken så att utsläppen från transportsektorn minskar. Det är därför positivt att den negativa trenden bröts under 2009 och att koldioxidutsläppen från vägtrafiken minskade, trots att trafiken, särskilt personbilstrafiken, ökade. Samtidigt bibehölls en hög trafiksäkerhet, och antalet omkomna i trafiken minskade.

Som en del av klimat- och energipropositionen (prop. 2008/09:162) presenterade regeringen en handlingsplan för att Sverige 2030 ska ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Regeringens handlingsplan omfattar såväl skatteförslag som satsningar på förnybara drivmedel och utveckling av alternativa tekniker. Generellt verkande styrmedel som sätter ett pris på utsläppen av växthusgaser utgör grunden i arbetet med att minska transportsektorns klimatpåverkan. Dessa styrmedel behöver kompletteras med mer riktade styrmedel som ytterligare främjar utvecklingen mot en transportsektor som är oberoende av fossila bränslen.

Utskottet anser att det är viktigt att använda relevanta styrmedel för att främja en nödvändig omställning av transportsektorn. Drivmedelsbeskattningen är inte det enda sättet att reglera utsläppen. Nya styrmedel har, enligt utskottets mening, medfört positiva effekter, och utsläppen av koldioxid har också minskat till följd av detta. Miljöbilspremien och den femåriga skattebefrielsen för miljöbilar har, enligt utskottets bedömning, lett till att närmare 300 000 miljöbilar rullar på vägarna.

Utskottet vill också uppmärksamma att lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon ska vara i kraft vid utgången av

2010. Enligt direktivet ska upphandlande myndigheter, upphandlande enheter och vissa operatörer beakta energi- och miljöpåverkan under hela livscykeln, däribland energianvändning, koldioxidutsläpp och utsläpp av vissa föroreningar, när de köper in vägtransportfordon. Syftet med detta är att främja och stimulera marknaden för rena och energieffektiva fordon och förbättra transportsektorns bidrag till gemenskapens miljö-, klimat- och energipolitik. Målet med direktivet är att stimulera utvecklingen på marknaden för rena och energieffektiva vägtransportfordon.

När det gäller frågan om efterkonvertering av bilar konstaterar utskottet att miljöminister Andreas Carlgren under en interpellationsdebatt den 12 maj 2009 redogjorde för regeringens inställning i frågan. Det framkom att det är möjligt att genomföra efterkonvertering av bilar genom att lagen (2001:1080) om motorfordons avgasrening och motorbränsle har ändrats. Något bidrag för efterkonvertering är dock inte aktuellt. Konverterade bilar är ofta gamla bilar med låga avgaskrav, hög bränsleförbrukning och omodern reningsteknik. Utskottet delar miljöministerns uppfattning och anser att finansutskottet bör avstyrka motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 5 i denna del.

Biologisk mångfald

Utskottet anser att det är en särskilt angelägen fråga att bevara den biologiska mångfalden. Den biologiska mångfalden är en förutsättning för allt liv på jorden och utgör basen för de ekosystemtjänster som är nödvändiga för mänsklighetens existens. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att det bedrivs ett arbete på såväl internationell som nationell nivå för att hejda förlusten av den biologiska mångfalden och om möjligt återställa den biologiska mångfalden. Under det svenska ordförandeskapet inom EU antog Europeiska rådet rådsslutsatser om biologisk mångfald efter 2010. Kommissionen har därefter publicerat ett meddelande som är ett första steg till att formulera en strategi om biologisk mångfald efter 2010.

Utskottet vill särskilt uppmärksamma de satsningar som genomförts under mandatperioden för att stärka den biologiska mångfalden. Totalt har regeringen föreslagit 7,5 miljarder kronor i anslag för biologisk mångfald under mandatperioden, vilket kan jämföras med att ca 6 miljarder kronor satsades under den förra mandatperioden.

I proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete betonar regeringen att ökad kunskap om ekosystemtjänster och deras värden är central för att nå miljökvalitetsmålen och utgör en viktig grund för det fortsatta arbetet med att utveckla etappmål och strategier inom miljömålssystemet. Regeringen aviserar att man ska tillsätta en utredning med uppdrag att utveckla en strategi för att synliggöra värdet av ekosystemtjänster. Att ta fram, utvärdera och tillämpa metoder för monetär värdering av biologisk mångfald är, enligt regeringen, prioriterat både i det internationella arbetet med konventionen om biologisk mångfald och i miljömålsarbetet. Så länge värdet av den biologiska mångfalden, inklusive

ekosystemtjänster, är en "extern effekt" som inte mäts i samhällsekonomiska termer, är risken stor att beslut och planering leder till lösningar som inte är optimala från samhällssynpunkt.

När det gäller motionsförslaget om att öka anslaget för biologisk mångfald konstaterar utskottet att det pågår ett reformarbete som rör detta anslag. Regeringen har lämnat ett förslag till riksdagen som innebär att behovet av att köpa skyddsvärd mark minskar, i propositionen Förändrat uppdrag för Sveaskog AB (prop. 2009/10:169). Förslaget innebär att högst 100 000 hektar produktiv skogsmark förs från Sveaskog AB till staten, för att sedan bytas mot skyddsvärd mark som ägs av de stora privata skogsägarna. Marken kan sedan skyddas, vilket innebär att delmålet Långsiktigt skydd av skogsmark (2010) inom ramen för miljömålet Levande skogar kan nås. Förslaget medför permanent minskade utdelningar till staten, vilket kompenseras genom att det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald minskas med 210 miljoner kronor per år. Förslaget innebär ett mindre behov av att köpa skyddsvärd mark då det nuvarande målet nås på annat sätt.

Utskottet anser att regeringens arbete för att uppnå delmålet Levande skogar genom att bl.a. använda statlig mark har varit framgångsrikt. I ett första steg skyddades Sveaskogs värdefulla naturskogar (60 000 hektar). I ett andra steg skyddades Fastighetsverkets och Fortifikationsverkets naturvärdefulla mark (51 000 hektar). Nu tas nästa steg när Sveaskog AB avsätter ersättningsmark som ger skydd till 80 000 hektar skyddsvärd skog hos privata markägare och bolag. Sammanlagt har 191 000 hektar statlig mark använts för skydd av skog.

Med hänsyn till det anförda föreslår miljö- och jordbruksutskottet att finansutskottet avstyrker motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 5 i denna del.

Ekologisk produktion

Den ekologiska produktionen utgör ett led i utvecklingen mot en uthållig livsmedelsproduktion. Av Landsbygdsprogrammet för Sverige 2007–2013 framgår att den ekologiska produktionen i Sverige i ett internationellt perspektiv är stor. Miljöersättningen för ekologiska produktionsformer ändrades i det nuvarande landsbygdsprogrammet. Syftet var bl.a. att öka tillgången på ekologiska livsmedel genom att stimulera den certifierade ekologiska produktionen. Av Jordbruksstatistisk årsbok 2009 framgår att den certifierade ekologiskt odlade arealen 2007 uppgick till 216 000 hektar, vilket var en ökning med 7 % jämfört med föregående år. Vidare ökade arealen som var i karens för att certifieras som ekologisk med 31 000 hektar under 2007, vilket var mer än en fördubbling jämfört med 2006.

Vid ekologisk odling används inte kemiska växtskyddsmedel. Produktionsformen bidrar därmed till att nå en god vattenkvalitet men har också positiva effekter med avseende på biologisk mångfald och hållbar och resurseffektiv produktion samt på möjligheten att nå flera av de nationella

miljökvalitetsmålen. Ekologisk produktion och förädling av ekologiska produkter samt annan produktion med mervärden kan också skapa förutsättningar för nya företag på landsbygden.

Utskottet följer med stort intresse utvecklingen av den ekologiska produktionen i Sverige. Av denna anledning beslutade utskottet i juni 2009 om att genomföra en uppföljning av ekologiskt jordbruk i enlighet med förslag från utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Uppföljningen inriktas mot dels statens och EU:s insatser, dels resultatet av dessa åtgärder. Vidare studeras möjligheter och hinder för den fortsatta utvecklingen, både när det gäller produktionen och konsumtionen. Även frågor som rör utformningen eller tillämpningen av regelverket samt märkning av produkterna studeras. Även frågan om vilka utvecklingsmöjligheter som finns för den ekologiska produktionen uppmärksammas. Resultat från uppföljningen ska enligt planen presenteras under hösten 2010. Det är dock utskottets mening att marknaden för ekologiska produkter på sikt kommer att kunna utvecklas på egna villkor.

Enligt utskottets mening vore det oklokt att nu ta ställning till ytterligare stöd till den ekologiska produktionen innan resultatet av utskottets uppföljning om ekologiska jordbruk föreligger. Miljö- och jordbruksutskottet anser att motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 5 i denna del därmed kan lämnas utan vidare åtgärd.

Djurskydd

Med anledning av motionsförslaget om att inrätta en funktion som djuretisk ombudsman vill utskottet lyfta fram flera förändringar som har genomförts under mandatperioden för att djurskyddet ska förbättras.

Tillsynsansvaret har överförts från kommunerna till länsstyrelserna med syfte att förbättra kvaliteten på tillsynen och skapa förutsättningar för en likvärdig bedömning över landet. Detta är ett led i arbetet med att säkerställa ett djurskydd som håller hög klass. Överföringen har även bidragit till att skapa bättre förutsättningar för att bedriva ett förebyggande arbete inom området. Jordbruksverkets arbete med att ta fram riktlinjer för en god djuromsorg underlättas genom att det är färre aktörer som berörs.

Utskottet vill också påminna om att det tidigare har behandlat och avslagit liknande motioner om att inrätta en djuretisk ombudsman. I samband med beredningen av budgetpropositionen för 2007 uttalade utskottet sitt stöd för att Djurskyddsmyndigheten skulle avvecklas fr.o.m. den 1 juli 2007 (bet. 2006/07:MJU2, rskr. 2006/07:67, 2006/07:68). I uppdraget till Jordbruksverket att vidta åtgärder för att inordna djurskyddsverksamheten i Jordbruksverkets verksamhet har regeringen bl.a. angivit att utgångspunkten vid inordnandet ska vara att utifrån ett helhetsperspektiv arbeta för ett gott djurskydd och en god djurhälsa nationellt och internationellt. Utskottet konstaterade vidare att Jordbruksverket hade inrättat ett djurskyddsråd vars funktion är att stödja myndigheten i dess arbete med djurskyddsfrågor. Rådet ska fungera som ett rådgivande organ i djurskyddsfrågor och vara

ett hjälpmedel för att driva utvecklingen inom etik, utbildning och forskning inom djurskyddsområdet. I rådet ingår representanter från bl.a. Jordbruksverket, Sveriges lantbruksuniversitet, länsstyrelser, djurskyddsorganisationer, branschorganisationer och Sveriges Veterinärförbund.

Vidare har regeringen i juni 2009 fattat beslut om att en bred översyn av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll ska genomföras (dir. 2009:57). Enligt direktiven ska utredaren lämna förslag till en ny djurskyddslag och förordning samt ge exempel på hur andra föreskrifter på området kan utformas. Utredningen ska redovisas senast den 31 januari 2011.

Miljö- och jordbruksutskottet anser mot denna bakgrund att finansutskottet bör avstyrka motion Fi15 (s, mp, v) yrkande 5 i denna del.

Skatter inom miljöområdet

När det gäller de motionsförslag som har väckts om miljöskatter konstaterar utskottet att skatter och ekonomiska styrmedel är väsentliga för att uppnå de miljöpolitiska målen.

Av budgetpropositionen för 2010 framgår att miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel har en central betydelse för att Sveriges mål på klimat- och energiområdet ska kunna nås. Utskottet anser i likhet med regeringen att styrmedel ska utformas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och med hänsyn till medborgarnas förutsättningar. En viktig utgångspunkt för miljöpolitiska styrmedel är att de, i möjligaste mån, ska utformas så att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan (prop. 2009/10:1 finansplan m.m.). Utskottet har tidigare anslutit sig till regeringens bedömning att en samlad åtgärdsplan behövs för att nå de långsiktiga klimatpolitiska målen. I fråga om valet av åtgärder ska den mest kostnadseffektiva åtgärds kombinationen eftersträvas. För att uppnå en god ekonomi och för att hushålla med de gemensamma resurserna bör den kombination av åtgärder genomföras som långsiktigt leder till det önskade målet till lägsta möjliga kostnad. Detta kan, enligt utskottet, inte nog understrykas. En offensiv miljöpolitik är ingen anledning att höja det totala skattetrycket.

Utskottet anser att den svenska klimatpolitiken även fortsättningsvis ska baseras på ett brett spektrum av åtgärder med ekonomiska styrmedel som ett centralt inslag. Enligt utskottets mening kan en ensidig inriktning på både skatthöjningar och nya skatter inom miljöområdet vara till förfång för ett effektivt miljöarbete. Om man inte väljer den mest effektiva åtgärden för att uppnå såväl klimatpolitiska som andra miljöpolitiska mål finns risk för att legitimiteten för att använda skatter och andra ekonomiska styrmedel undergrävs. Ett sådant exempel är den nu avskaffade avfallsförbränningsskatten. Konstruktionen var snarast av rent fiskal art och hade inte några miljöstyrande effekter, snarare tvärtom. Till exempel blev s.k. returträ som flisats för eldning i biobränslepannor i princip osäljbart på grund av den skatt det belades med. Eftersom nyavverkat trä från skogarna är befriat från skatt kan man därmed säga att avfallsförbränningsskat-

ten endast bidrog till ökad skogsavverkning. Utskottet anser att avfallsförbränningsskattens miljöstyrande effekt är på förhand dömd att misslyckas då den inträder i ett för sent skede i avfallshierarkin. I stället bör ökad återvinning ske genom bättre källsortering.

Med hänsyn till det anförda föreslår miljö- och jordbruksutskottet att finansutskottet avstyrker motion Fi15 (s, v, mp) yrkande 7 i denna del.

Sammanfattning

Utskottet konstaterar sammanfattningsvis att miljöpolitiska avvägningar måste vara en central del i de beslut som påverkar utformningen av den framtida tillväxten och samhällsutvecklingen. Detta framgår av såväl 2010 års ekonomiska vårproposition som proposition 2009/10:155 Svenska miljömål om mål och åtgärder som syftar till ett effektivare miljöarbete, som för närvarande bereds av utskottet. Miljö- och jordbruksutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag i berörd del och avstyrker motion Fi15 (s, v, mp) i berörda delar.

Stockholm den 25 maj 2010

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Bengt-Anders Johansson (m), Sofia Arkelsten (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s), Lars Hjalmered (m), Jan-Olof Larsson (s), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Staffan Appelros (m), Roland Bäckman (s), Eva Selin Lindgren (c) och Liza-Maria Norlin (kd).

Avvikande mening

2010 års ekonomiska vårproposition (s, v, mp)

Anders Ygeman (s), Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Tina Ehn (mp) och Roland Bäckman (s) anför:

Den ekonomiska politiken ska bidra till ekonomisk, social och ekologiskt hållbar utveckling. Ekonomin måste utvecklas så att vi lever på avkastningen av naturresurserna utan att förbruka dem. Vi måste också ha en socialt hållbar ekonomi. Nya indikatorer behöver utvecklas för att vi bättre ska kunna utvärdera effekter på människors hälsa och sociala välbefinnande, kvaliteten i välfärden, miljömål och ekosystem. Den gröna omställningen måste ske nu. Klimatproblemen är allvarliga, och de utgör en stor utmaning. Kraftfulla åtgärder måste därför vidtas för att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser. Inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde föreslår vi många åtgärder för att säkerställa en ekologiskt hållbar utveckling.

– Nystart för Klimatinvesteringsprogrammet

Ett framgångsrikt klimatarbete kräver att alla nivåer i det svenska samhället involveras och genomför åtgärder för att minska sina utsläpp av växthusgaser. Många kommuner, företag och andra aktörer vill bidra till att minska utsläppen av växthusgaser, men de har inte tillräckliga ekonomiska resurser till detta. Därför behövs en nystart för Klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) som ger kommuner, företag och andra aktörer ekonomiska möjligheter att satsa på klimatvänlig teknik. Vi föreslår därför att 600 miljoner kronor avsätts till Klimp under perioden 2011–2012. Programmet ska bidra till ökad klimateffektivitet och utveckling av ny, grön teknik samt gå till de samhällsekonomiskt mest lönsamma projekten.

– Ansvar för en global klimatomställning

Finansiering av klimatåtgärder i utvecklingsländer ska inte gå ut över fattigdomsbekämpning. Biståndet behövs mer än någonsin för att bekämpa fattigdom och skapa positiv utveckling i en värld som drabbas allt hårdare av ett förändrat klimat. Detta är ett avgörande ställningstagande för att skapa förtroende från de fattiga länderna i klimatförhandlingarna. För att stärka finansieringen av klimatåtgärder i utvecklingsländer vill vi avsätta 250 miljoner kronor 2012.

– Omställning av den svenska fordonsparken

Bilparken i Sverige och andra länder måste bli mer miljövänlig. Vi föreslår att fordonsindustrin stimuleras till att påskynda omställningen till produktion av mer miljösmapta fordon. För omställningen av den tunga fordonsparken föreslår vi ett tillfälligt stöd till förnyelse av tunga fordon på

25 miljoner kronor. Det ska inte vara en ekonomisk fråga att köra miljövänligt. Vi föreslår därför att ett stöd till efterkonvertering av bilar införs så att fler kan köra miljövänligt. Stödet uppgår till 25 miljoner kronor per år.

– Biologisk mångfald

Vi måste hejda förlusten av den biologiska mångfalden. Det är därför viktigt att detta arbete intensifieras. Vi föreslår därför att anslaget till biologisk mångfald ökas med 500 miljoner kronor 2011 och 500 miljoner kronor 2012.

– Insatser för ett hållbart jordbruk och bättre mat

God och näringsriktig mat är en naturlig del av välfärden. Det är därför viktigt att förbättra matkvaliteten och att göra livsmedelsproduktionen mer uthållig. I den ekologiska produktionen begränsas läckaget av gifter och näringsämnen som bidrar till övergödningen. Stödet till ekologiskt jordbruk bör därför återinföras på en nivå om 10 miljoner kronor årligen 2011–2012. För att minska jordbrukets miljöpåverkan behövs också skatt på handelsgödsel.

– Förbättrat djurskydd

Det är viktigt att Sverige har en god djuromsorg som uppfyller mycket högt ställda krav. Vi vill värna och stärka det etiska förhållningssättet gentemot djuren. För att utveckla det djuretiska arbetet föreslår vi att en djuretisk ombudsman inrättas, och därför anslår vi 20 miljoner kronor från 2012 till detta ändamål.

– Höjda miljö- och klimatskatter

Vi anser bl.a. att koldioxidskatten ska höjas för att påskynda den omställning av samhället som behövs för att minska utsläppen av växthusgaser. Vi vill också återinföra miljöskatt på avfallsförbränning i avvaktan på en grundlig analys av mål- och medelseffektivitet.

Finansutskottet bör mot denna bakgrund tillstyrka motion 2009/10:Fi15 i berörda delar.